

СМЪРТТА НА "ПАЗИТЕЛЯ НА ТАЙНИТЕ" СЪБУДИ ПРИЗРАЦИ ОТ СТУДЕНАТА ВОЙНА

Публикуван на: 08-12-2006

Източник: [Портал Европа](#)

Статия на Стояна Георгиева в списание "Форум +".

Четиридесет дни преди членството си в ЕС България предизвика интереса на световните медии с неочакваната смърт на "пазителя на тайните архиви" в Националната разузнавателна служба (НРС), която е приемник на бившето Първо главно управление на Държавна сигурност (ДС). 61-годишният Божидар Дойчев, шеф на архива на НРС, е бил намерен в кабинета си застрелян в главата със собствения си пистолет.

Драмата в стила на Студената война се е разиграла на 15 ноември, дни преди парламентът да одобри новия закон за разсекретяване на архивите, който за пръв път предвижда да се извадят досиетата на Първо главно управление на ДС.

Властите укриха информацията за смъртта на Дойчев и както по комунистическо време, българите научиха за случилото се от чужда медия - базиран в Лондон сайт, който съобщи новината 24 часа след намирането на трупа. Ден по-късно, след като дясната опозиция излезе с протестни декларации в парламента, военният прокурор Спас Илиев даде пресконференция.

Той заяви, че най-вероятно става дума за самоубийство и че не намира двата дни закъснение на информацията за "нещо ненормално".

Смъртта на "пазителя на тайните" разбуни духовете, тъй като архивът, за който отговаряше Божидар Дойчев, би трябвало да съдържа информация за атентата срещу папа Йоан Павел II през 1981 г. и убийството на българския дисидент Георги Марков в Лондон през 1978 г.

В "стаята на тайните" би трябвало да има данни за изнасянето на капитали от бившата комунистическа номенклатура, станало непосредствено преди и след 1989 г.

Смята се, че архивът съдържа и досиета на сегашни политици и публични фигури, които са работили за ДС. Най-известната такава фигура към момента е президентът Георги Първанов, който преди няколко месеца призна, че в НРС имало папка за него "агент Гоце". Той се оправда, че дейността му била патриотична и родолюбива, защото помагал на македонски писател емигрант за написването на книга.

Дали това е цялата истина, обществото няма как да разбере, защото архивът на НРС е затворен. Но не е ясно и какво ще бъде намерено в него, ако управляващото мнозинство реши да го отвори.

Бившият директор на контраразузнаването, а сега депутат от опозицията Атанас Атанасов коментира, че смъртта на Дойчев предизвиква "дълбоки подозрения", че има нещо нередно.

"Явно, някой е обезпокоен, защото ще стане ясно, че част от досиетата липсват", уточни Атанасов. Не само политици от опозицията, но и експерти допускат, че смъртта на Дойчев е по някакъв начин

СМЪРТТА НА "ПАЗИТЕЛЯ НА ТАЙНИТЕ" СЪБУДИ ПРИЗРАЦИ ОТ СТУДЕНАТА ВОЙНА

свързана с унищожаването на документи за лица, чиито връзки с ДС да останат скрити.

"Мисля, че някакъв вид натиск да унищожи някои компрометиращи документи е бил оказан, но след като е разбрал, че не може да се съпротивлява на този натиск, той е решил да сложи край на живота си," коментира Серафим Стойков - бивш директор на архива на вътрешното министерство, който познава Дойчев от 1997.

Мълчанието на НРС за смъртта на Дойчев е съмнително, каза адвокат Александър Кашъмов от фондация "Достъп до информация", който обърна внимание, че тази служба работи изключително непрозрачно и е съхранила стария си манталитет.

Подозрение предизвика и фактът, че ръководството на вътрешното министерство не е било информирано за самоубийството и на мястото не е повикана полиция.

Според военна прокуратура, която е поела случая, причините Дойчев да посегне на живота си са лични, свързани със семейството му, и нямат нищо общо с работата му. Дали това е така, към момента няма как да бъде потвърдено или опровергано, тъй като следствието е тайна.

Членове на семейството на Дойчев казаха, че не са били разпитвани официално и изразиха недоволство, че се говори за самоубийство по семейни причини.

Скандалът около смъртта на Дойчев за пореден път фокусира вниманието върху факта, че НРС работи по старо законодателство, което България обеща да осъвремени още през 2002 г., когато бе поканена за член на НАТО. Службата е на директно подчинение на президента Първанов, който през изтеклия си петгодишен мандат не направи нищо, за да се постигне по-голяма откритост и прозрачност в работата на НРС.

Като направи сравнение със сайта на ЦРУ, Александър Кашъмов изтъкна, че ние нито знаем по какви правила работи НРС, нито кой задава нейните приоритети, нито какъв е нейният план и какви доклади се изготвят.

Материалът е препечатан от "Медиапул".